

קונטרס

שיעורי הלכה ואגדה

שיעור בענין

"ברכת הספירה כששכה לספור יום אחד"

שנלמדו בטוב טעם על ידי

הגאון רבי **עמרם יוסף הלוי יונגרייז** שליט"א

מו"ץ בק"ק נטעי גבריאלי, ברוקלין

לכל עיני השיעורים, וכן לקבל הקלטות מהשיעורים השבועיים
בכל שבוע באימל, יש לשלוח הודעה לכתובת:
weeklyshiurim@gmail.com

השיעור נתנדב

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת אסתר בת רבי חיים אריה ע"ה
גלב"ע ר"ח אייר, ל' ניסן תש"פ

הרוצה ליקח חלק בהוצאות המרובות של הדפסת והפצת
השיעורים לזיכוי ותועלת הרבים נא להתקשר לכתובת הנ"ל

כל הזכויות שמורות ל:

שכח לספור יום אחד מהספירה

שכח יום אחד אזי בשאר הימים יספור בשאר הימים, דשמא הלכה כדעת הראשונים שעדיין חייב לספור, אך מ"מ יספור בלי ברכה, דשמא הלכה כדעת הבה"ג דספירת שבעה שבועות בעינן וכיון שהפסיד יום אחד אינו חייב עוד בספירת העומר.

נסתפק אם דילג יום אחד

עוד כתב השו"ע (שם): "אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר, יספור בשאר ימים בברכה", וביאר **במשנ"ב** (סקל"ח) משום דאיכא ספק ספיקא שמא לא דילג כלל, ואת"ל שדילג שמא הלכה כאותן פוסקים דכל יום הוא מצוה בפני עצמו.

שכח לספור בלילה וספר למחרת ביום

ובשו"ע שם (ס"א וס"ז) פסק דאם שכח בתחילת הלילה סופר כל הלילה, ואם שכח לספור בלילה ונזכר

הלכה רווחת בשולחן ערוך (או"ח סי' תפ"ט ס"ח) לגבי מי ששכח לספור ספירת העומר באחד מימי העומר, וז"ל "אם שכח לברך באחד מהימים, בין יום ראשון בין משאר ימים, סופר בשאר ימים בלא ברכה".

אם כל יום הוא מצוה בפני עצמו או כולו חדא מצוה

ושורש הדברים תליא במחלוקת הראשונים (הובא בתוס' מנחות ס"ו. ד"ה זכר, רא"ש פסחים פ"י סי' מ"א, ובטור סו"ס תפ"ט) דשיטת הבה"ג שכל הספירה שבעה שבועות הוי מצוה אחת, וע"כ אם החסיר יום אחד הפסיד בזה המצוה דספירת העומר, ושוב אין לספור בימים שאחריו. אמנם דעת הרבה ראשונים דכל יום ויום מימי העומר הוי מצוה בפני עצמה, ולפי"ז אם שכח לספור יום אחד עדיין יכול אח"כ לספור ברכה.² **וביאר המשנ"ב** (סקל"ז), דמספק"ל לשו"ע הלכה כדברי מי, וע"כ פסק דאם

א. עי' ביאור הלכה (ד"ה סופר) בשם הא"ר דבספירה השניה שסופר למחרתו יספור גם הספירה של היום שהחסיר כגון בשכח ספירה ראשונה יאמר בספירה שניה 'אתמול היה אחד בעומר והיום שני לעומר'

ב. ראיתי מי שהעירו דלשיטת הבה"ג לכאורה היה צריך להתנות כשסופר בשאר הימים (בלא ברכה) דלשיטת הבה"ג אינו רוצה לקיים המצוה דאל"כ נמצא שעובר על בל תגרע וכעין מש"כ הביאנוה"ל (סי' ל"ד סי"ב ד"ה יניח) לענין תפילין דר"ת, ועי' בספר מנחה לשמי (עמוד צ"א).

ג. בספר זכרון חמדת משה (עמוד קצ"ד) מובא בשם הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל

אלא משום דהוה ממה נפשך, דהנה כבר נתבאר דצדדי הספק במי שלא ספר יום אחד אם יוכל לספור שאר הימים הוא אי כל המ"ט יום של ספירת העומר מצוה חדא היא, וא"כ כיון שחיסר יום א' הרי חסר חלק מהמצוה ואינו יכול שוב לברך על הימים הבאים – או דכל יום מצוה בפני עצמה היא.

והנה בגמ' סוכה (מ"ה:) איתא דעל סוכה אין מברכין רק ביום ראשון ועל לולב מברכין כל ז', והטעם משום דלולב מפסקי לילות מימים וא"כ כל יומא מצוה באפי' נפשיה הוא משא"כ סוכה דלא מפסקי לילות מימים כולהו שבעה כחד יומא אריכתא דמו, והנה אי נימא בספירת העומר דיום אינו זמן של ספירת העומר, א"כ מיפסקי ימים ולילות, וא"כ כל לילה מצוה בפני עצמו הוא ושפיר יכול לברך אף שלא ספר יום א', ואי זמנה גם ביום א"כ הוי מצוה אחת וודאי שיכול אח"כ לספור בברכה בשאר הימים, ונמצא דאם ספר ביום אז ממה נפשך יכול להמשיך לספור בברכה.

ונפק"מ בזה אם יש מקום להחמיר שלא לברך בעצמו, דאם הטעם משום ספק ספיקא אז יש מקום להחמיר בזה

למחרתו ביום יספור אז בלא ברכה ובשאר הימים יוכל להמשיך לספור בברכה, וביארו האחרונים (עי' **משנה ברורה** סקל"ד ו**שער הציון** סקמ"ה) משום דיש ספק אם ביום הוי זמן של ספירת העומר ולכך יברך בלא ברכה, אבל בימים הבאים יספור עם ברכה משום דהוי ספק ספיקא, ספק אם מי ששכח בכלל לספור יום אחד אם יכול לספור שאר הימים בברכה, ואפילו אם תמצוי לומר דאינו יכול להמשיך לספור בברכה י"ל דספירה דיום חשיב ספירה ונמצא דלא החסיר יום אחד, ועי' בספר **בני ראם** (להגר"א גנחובסקי זצ"ל, סי' י"ג סק"ג) מה שהוכיח מזה.

וראיתי מי שהעיר על טעם זה דלכאורה אין לומר כן דלפ"ז נמצא דלבה"ג עצמו אם לא שכח בלילה רק ביום לא יוכל להמשיך לספור בברכה דהא לדיריה ליכא ס"ס, וזה אינו דהתוס' (מגילה כ:): כתבו להדיא בשם הבה"ג דאם ספר ביום יכול להמשיך לספור בברכה.

אך בספר **בצילו המדתי** (עמוד ק"צ) מובא מה שאמר בזה **הגאון מטשעביץ** בשם **הגרי"א אייזנא** אב"ד לעמבערג (בן הגרמ"ז בעל מפרשי הים) שביאר טעם דין זה באו"א דאין הטעם משום ספק ספיקא

ראש ישיבת פורת יוסף, שדייק מדברי השו"ע 'שכח לספור בתחילת הלילה' דמדין 'תמימות' יש לספור מיד בתחילת הלילה (והוסיף לפ"ז דאם יש לו מגין מאוחר בלילה יספור קודם ואח"כ התפלל).

ויש לציין מה שכתב **במור וקציעה** (ריש סימן תפ"ט) די"א שאם לא ספר בתחילת הלילה לא יספור עוד בברכה!

ספר בזמן בין השמשות של ר"ת, ג"כ יכול לספור אח"כ בברכה.

ויש להעיר דהרי **שיטת ר"ת** (תוס' מנחות ס"ו. ד"ה זכר) דאין סופרין ביום וא"כ לכאורה אין להקל לספור בבין השמשות דר"ת דהרי לר"ת לא מהני כלל הספירה ביום, אולם זה אינו דהרי מה דקיי"ל כשיטת ר"ת לענין זמן צאת הכוכבים היינו משום דהרבה ראשונים סבירא להו הכי, משא"כ בפלוג' זו אי סופרין ביום הרי הרבה ראשונים חולקים על ר"ת בזה (ובעין זה דנו האחרונים לענין הנחת תפילין דר"ת אחר השקיעה דהגאונים וקודם שקיעה דר"ת, וכתבו דלכתחילה לא יעשה כן).

דנו האחרונים (עי' קוביץ עץ חיים, קוביץ כ"ז, עמוד קי"ד והלאה) במי שהתפלל שמו"ע מנחה סמוך לשקיעה, ובאמצע שמו"ע נזכר שעדיין לא ספר ספירת העומר, דיש אומרים שיאמר שם בדרך בקשה: רבוש"ע עזור לי בזכות המצוה של ספירת העומר שהיום כך וכך לעומר, שבזכות זה הקב"ה יקבל תפילתי, או שיתפלל שלא ישכח עוד לספור כמו שכמעט שכח לספור היום, אך יש שדנו בתועלת הדבר שאינו מועיל לצאת יד"ח בכח"ג.

שכן יום אחד אם הפסיד הברכות של הימים הקודמים, ומדוע לא חוששים שמא יאנס

חידושי גדול כתב החיד"א, לשיטת הבה"ג דס"ל שכל הימים מצוה אחת הן ואם שכח לספור יום אחד הפסיד הימים

וכמבואר באחרונים דלכתחילה יחמיר שלא לסמוך על ס"ס, ובפרט כשמדובר בחשש ברכה לבטלה דמבואר בכמה אחרונים דאף בס"ס לא יצאנו מידי ספק ברכות להקל ומה גם דיש בזה חומר איסור דלא תשא, עי' פמ"ג סי' תפ"ט א"א י"ג שהעיר בזה על דינא דשו"ע הנ"ל (ועי' מש"כ הפמ"ג בזה עוד בס' תער"ב א"א סק"ו, ובהג' רעק"א או"ח ח"י ע"ד המג"א שם סק"ד ומשנ"ב רט"ו סוסק"ב, שו"ת קנה בשם ח"א סי' קי"ז סק"ט).

נזכר בבין השמשות שלא ספר עדיין

והנה נחלקו האחרונים אם נזכר בבין השמשות ספק יום ספק לילה שעדיין לא ספר ספירת העומר ומנה אז בלא ברכה, אי יכול להמשיך בשאר הלילות לספור בברכה, עי' **שערי תשובה** (סק"ד) שמביא דנחלקו בזה **הבית דוד** **והברכי יוסף**, ולמעשה נקטו הפוסקים להקל שיכול לספור בבין השמשות, ולכרך על הספירה בלילה שלאחריו (סברת הבית דוד שמחמיר בזה הוא משום דלא הוי ס"ס גמור, ולפי' מהר"א אימינגא הנ"ל לכא"י יש להתיר אף בכח"ג משום ס"ס, ודו"ק).

וכתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' נ"ז) שמה שאנו מקילים שמועיל הספירה בבין השמשות, היינו דוקא בנזכר בבין השמשות דשיטת הגאונים, אבל בבין השמשות של ר"ת לא ניתן להקל, אולם ראיתי (שו"ת **מקדש ישראל**, סי' כ"א) בשם הרה"ק **מסאטמאר** זי"ע שהורה שאף אם

סי' קכ"ג), ובשו"ת יד יצחק (ח"ב סי' מ"ח סק"ב) דחה הקושיא משמא ימות, דבמתים חפשי, ואחר שמת לא שייך כלל לדון דהוי למפרע ברכותיו לבטלה.

ובאמת שמכוח קושיא זו הוכיח חבן איש חי **בשו"ת רב פעלים** (ח"ג סי' ל"ב), שחצי שיעור של מצוה נמי חשוב מצוה, וע"כ בכל חלק וחלק מהמצוה אף אם נחשוש שיאנס או ימות ולא יספור שפיר יכול לברך על חלק המצוה של עתה.

בשו"ת אבן יקרה (ח"ג סי' קע"ו) הביא מש"כ לו הרב שלמה יוסף זעווין דמי שהיה אונס גמור, כגון שהיה חולה וכו', ולא היה יכול לספור באחד מן הימים, אזי יכול לספור ביום שאחריו בברכה, ונימוקו עמו דראה בספר אחד שתמה שאלה הנ"ל מדוע אינם חוששים שמא יאנס או שמא ימות ויהיה ברכותיו ברכה לבטלה, ומתריץ שאמרו חז"ל דחישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאו מעלה עליו הכתוב כאילו עשהו, א"כ

שלאחריו, אזי לא זו בלבד שהפסיד הימים של אח"כ, אלא נתבטל והפסיד גם הימים שכבר ספרם, ואיגלאי מילתא שכל הברכות שבירך עד עתה הוי ברכות לבטלה.

וכבר תמהו **האחרונים** (עי' שד"ח מע' יוהכ"פ סי' א' סוסק"ג, ושו"ת יביע אומר ח"א יו"ד סי' כ"א אות ו', ועי' נטעי גבריאל על הלכות פסח, ח"ג, פ"ל ס"א הערה ל"ג הרבה מ"מ בזה) שלדבריו שנעשין כל ברכותיו לבטלה, א"כ איך תיקנו לברך על ספירת העומר והרי יש לנו לחוש שמא יאנס ביום מן הימים ולא יוכל לספור יום אחד ונמצא שכל ברכותיו לבטלה, והרי כל מה שאמרו חז"ל דשמא ימות לא חיישינן היינו בפחות מל' יום אבל ביותר מל' יום חיישינן (עי' רא"ש נדרים ג:), וא"כ בספירת מ"ט ימים דיש חשש שמא ימות, מדוע כלל תיקנו שיברכו על הספירה ולא חיישינן לברכה לבטלה, ועי' תוס' כתובות ע"ב. ד"ה וספרה, ועי' **נוכ"י תנינא** (יו"ד

ד. מסופר כי פעם אחת לא היה הרה"ק מראפשיץ זי"ע ללכת לטבול במקוה מחמת אונס, ושמח שמחה גדולה מאד, וכשנשאל לשמחה מה זו עושה השיב שבכל פעם שאני יורד לטבול אני מנסה בכל כוחי לכוין כל הכונות הנצרכות, אבל עכשיו שנאנסתי ואיני יכול לטבול אזי מעלה עלי הכתוב כאילו טבלתי, היינו שהקב"ה כביכול בעצמו מעלה ומקיים המצוה בשבילי, והקב"ה הרי יודע כל הכונות לאשורו, ולא שייך שמחה גדולה מזו (כן שמעתי מפי מו"ר הגה"צ רבי בצלאל ראקאוויצ' זצ"ל גאב"ד גייטסהעד ששמעו מהרה"ק משאץ זי"ע, ועי' קובץ אור ישראל (קובץ כ"ה, עמוד רל"ח) סיפור הדברים והמו"מ שהיה לו בזה עם הרה"ק משאץ, ובהקדמה לספה"ק אמרי יוסף (לבן המחבר בעל חקל יצחק זצ"ל הי"ד, עשרה מאמרות מאמר א' אות י') מובא כע"ז על הרה"ק מוויטעפסק זי"ע שנתכבד

ארוב פוסקים דיברך, ולא דמי לשבח דפושע הוא, עכ"ל, הרי דסברא זו קדומה היא כבר.

חקירה נפלאה לדברי החיד"א

וראיתי (קובץ תורת הבית, עמוד ע') חקירה נפלאה לדברי החיד"א, במי שלא היה יכול יום אחד לברך ולספור בעצמו הספירה וביקש מחבירו שיציאו יד"ח, ואחר כמה ימים שכח יהודי זה שהוציא את חבירו לספור ספירת העומר, והרי לדברי החיד"א איגלאי מילתא למפרע שכל ברכותיו היו לבטלה ולא קיים המצוה כלל וכנ"ל, וא"כ יש לדון האם הראשון שיצא יד"ח ממנו יכול עתה להמשיך לברך על הספירה, שהרי נתברר שאותו ברכה ששמע הוי ברכה לבטלה והספירה ששמע אז לא היה מצוה כלל וא"כ יחשב גם הוא כאילו לא ספר אותו היום, או כיון דסוכ"ס באותו היום שמע את הספירה שפיר יכול להמשיך לספור בברכה, ולכאורה הדבר תלוי בפלוג' החיד"א ושאר האחרונים לדעת הבה"ג אי אמרי' דמה שספר עד עכשיו היה לבטלה,

באונס שפיר נחשב שספר ויכול לספור בברכה בימים שאחריו.

והשיב לו בעל אבן יקרה, דמה שכתבת לי בשם גדול אחד אף שאיני יודע מי הוא, מ"מ הם דברים בטלים ממש, דהיתכן דמי שאין לו ד' מינים שיוכל לברך על נטילת לולב משום דמעלה עליו הכתוב כאילו עשהו. ויש בספרי זמנינו שרוצים לחלק בזה. ולמעשה כ"כ גם בשו"ת **לבושי מרדכי** (או"ח סי' צ"א) שאף אם היה אונס גמור אינו יכול להמשיך לספור בברכה.

אך ראוי לציין כי סברא זו שבעל אבן יקרה דחאו בשתי ידיים, מצינו כן כבר בספר **שער הזקנים** (ח"ב, בית מלוא, סי' ס"ג, עמוד קע"ט): לענין מי שהיה אונן ליל אחד ולא היה יכול לספור אם יכול להמשיך לספור בברכה, ע"ז כתב בתו"ד: 'ועוד אפילו תימא דפטור ונקרא הדיוט ואינו רשאי לברך ולספור מ"מ הרי כבר אמרו חישב ולאעשה מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשהו, כיון דנאנס ומצמער דא"א לקיימה ובכה"ג נמי מקרי תמימות לסמוך

פעם בסנדקאות ע"י אחד מחסידי, ולבסוף הלך חותנו של האברך שהיה מתנגד ולקח הסנדקאות לעצמו, ואמר הרה"ק כנ"ל)

ה. אף שלא ציין הרב זעווין במכתבו לבעל אבן יקרה מי הוא אותו גדול, מ"מ בספרו **לאור ההלכה** (מאמר בגדר תמימות) הביא הדברים בשם אמרם ה"ה שו"ת דברי יהודה (סי' י"ב), לאחד מגאוני פולין, וידוע שהיה לו ויכוח עם בעל האבני נזר אם יש פסול שלא כסדרן במקצת אות, וחסידי בעל האבני נזר הוציאו קונטרס בשם מלחמות יהודה להפריך דבריו ולחלוק עליו, ובספרי סדר הכתב האריך בעיקר השאלה, וציניתי לקובץ ישורון (ח"ג עמוד תרמ"ט) שם מובא תולדותיו של הגאון בעל דברי יהודה באריכות.

ובסימן שלאחריו מיישב הגר"מ הלברשטאם מה שהשיגו עליו בזה ועומד בדעתו בדבר ועי' משכ"ב השואל אשר אליו נכתבה התשובה בספרו זהרי חמה (עמוד ק"ץ), „וכן בשו"ת שובה ישראל (ח"א סי' ס"ו) תמה על הדברי משה בזה, ולדבריו מהני שומע כעונה לענין זה, ע"ש,

במה שהנשים סופרות בלא ברכה

המשנ"ב (סק"ג) מביא דנשים יתחילו לספור בלא ברכה, דשמא ישכחו אח"כ מלספור. ויש שדייקן מדבריו דס"ל כדעת החיד"א שאם שכח יום אחד נתברר למפרע שכל ברכותיו הוי ברכה לבטלה, ואכן מכח דברי המשנ"ב אלו פסק הגר"ח קניבסקי שליט"א (מובא בספר פרוורים משולחן גבוה, ח"א עמוד קכ"ב) דחולה שצריך לעבור ניתוח באמצע ימי הספירה ולא יוכל לספור יום אחד, אין לו להתחיל לספור בברכה כדחזי' במשנ"ב דמה"ט נשים לא יברכו - אולם כד מעיינים בשולחן שלמה שהוא מקור דברי המשנ"ב חזינן שנתן הטעם כיון שהנשים אינן בקיאות בהלכה, וכונתו דאנו חוששים שיסברו שגם אם שכחו מלספור יום אחד עדיין יכולים לספור בברכה ויהיו ברכותם לבטלה, והעיר בזה הגר"א גנחובסקי זצ"ל בספר בני ראם (סי' מ"ו סק"ג) ע"ש (ויש להעיר גם כי לשון המשנ"ב עצמו נראה קצת כן שכתב דנשים לא יספרו שבודאי 'יטעו' יום אחד, ולא כתב סתם שמא

או דרך מכאן ולהבא אינו יכול לספור אך לא הפסיד מה שספר בעבר עד אותו יום ששכח לספור, גם י"ל דתלוי בגדר דין שומע כעונה, ואכמ"ל, ויש בזה סברות וצדדים לכאן ולכאן.

דין אונן ושומע כעונה

ואדאירינן בדין שומע כעונה, יש לציין עוד פלוג' בזה ששייך לענינינו, דבשו"ת דברי משה (סי' כ"ט) כתב דאונן שפטור מספירת העומר דקיי"ל שאינו יכול להמשיך לספור בברכה אם לא ספר יום אחד, ה"ה אפילו אם שמע הספירה מפי אחר אינו יכול להמשיך לספור בברכה ולא אמרי' דמדין שומע כעונה יהא נחשב כאילו באותו יום (אף להאומרים דאמרי' שומע כעונה אף בספירת העומר ונחלקו בזה האחרונים, עי' משנה ברורה סק"ה וביאור הלכה ד"ה ומצוה) דעד כאן לא אמרינן שומע כעונה רק כשהשומע ומשמיע שניהם הם בני חיובא משא"כ בנידון דידן שהשומע פטור מכל המצוות לא חשיב בר חיובא ולא אמרי' בו שומע כעונה.

ומה שכתב הנודע ביהודה (או"ח סי' כ"ז) דאם ספר האונן כשהיה פטור שפיר יכול להמשיך לספור בברכה בשאר הלילות היינו רק כשהוא בעצמו בירך אבל לא כשרק שמע מפי אחר, עכ"ד הדברי משה (אך למעשה מסיק דבלא"ה יש להקל בזה עפ"י הוראת זקינו הרה"ק מצאנו זי"ע, עיין לקמן).

'ישכחו' יום אחד) ומעתה לפ"ז מי שיודע הדין אין למנעו מלהתחיל לברך בברכה.

וראיתי (עי' קובץ הנחמדים מזהב, עמוד כ"ג) כי בעל אילת השחר הורה להנשים בביתו לספור בלא ברכה אך בלילה האחרונה יספרו בברכה (אם לא שכחו מלספור אפילו יום אחד) דהרי כבר אין חשש שבחה'.

קטן שהגדיל בימי הספירה

נידון גדול יש בפוסקים לגבי קטן שהגדיל בימי הספירה, דלכא' לשיטת הבה"ג - שהמחבר חשש לו - שכל ימי הספירה מצוה אחת הוא, א"כ קטן שלא היה מחויב מדאורייתא במצות ספירה טרם שהגדיל, חסר לו חלק מהמצוה וא"כ לא יוכל לברך אף אחר שכבר הגדיל.

ולמעשה יש בזה ג' שיטות באחרונים, יש אומרים דכיון שספר בקטנותו מדין חינוך שפיר עולה לו שיוכל להמשיך לספור בברכה. ויש אומרים שאף אם לא ספר כלל בעודו בקטנותו, ג"כ יכול להחל לספור מעתה בברכה, שהרי מקודם לא היה מחויב כלל ואינו משווה חסרון בשלימות המצוה, ויש אומרים בזה להיפך

דאף אם ספר בקטנותו אינו יכול להמשיך לספור בגדלותו.

קטן שהגדיל יכול להוציא את מי ששכח

חידוש נפלא כתב הגאון ר"א גנחובסקי (מובא בספר **בם הייתי** על פסח, עמוד פ"ה), דהנה כתבו הפוסקים לגבי קטן שהגדיל בימי הספירה, שאף שמקילינן ליה שיכול לברך על הספירה, מ"מ אינו יכול להוציא את האחר יד"ח, כיון שהאחר מחויב בדבר מתורת ודאי, וקטן זה שהגדיל במחלוקת הפוסקים תליא אם מחויב בדבר. ומחדש הגרא"ג שמי ששכח יום אחד ובא לצאת יד"ח מאחר שפיר יכול לצאת גם מקטן זה שהגדיל בימי הספירה, דממנ"פ אם חוששים לדעה שכל שבעה שבעות מצוה אחת הוא וקטן שהגדיל אינו מחויב בספירה, הרי לדעה זו גם גדול ששכח יום אחד פטור מלספור ואין עליו חיוב לצאת מאחר, ואם נאמר שקטן שהגדיל כן מחויב בספירה דכל יום הוי מצוה בפנ"ע, א"כ שפיר יכול להוציא את הגדול.

חידוש הבית הלוי דבשכח יום אחד עדיין יכול לספור מניין השבועות בברכה

ידוע חידושו הגדול של **הבית הלוי** (ח"א סי' ל"ט), דמש"כ השו"ע דאם שכח

ו. ומש"כ בעל אילת השחר בספרו **ימלא פי תהלתך** (על ספירת העומר, עמוד תקכ"ג) דמי שיודע שבכל שנה שוכח איזה יום לספור מ"מ יספור בברכה, ולא דמי לנשים שכתב המשנ"ב שלא יברכו דבודאי יטעו יום אחד, דשאני נשים שאינם חייבות מדינא משא"כ אנשים, עכ"ד, לדברינו א"צ לזה, דהרי עיקר כונת המשנ"ב הוא מחשש שמא ישכחו ולא ידעו דמעתה אסור להן להשיך לספור בברכה, משא"כ מי שיודע הדין אז פשוט דאין שום סיבה שלא יתחיל לספור בברכה.

לברך באחד מהימים סופר בשאר ימים השבועות, היום וכו' שהם שבוע אחד, שני
בלא ברכה, היינו דוקא כשסופר ספירת שבועות וכו', יכול לברך ברכת הספירה.
הימים, אבל כשנשלם שבוע וסופר מספר ויסוד חידושו נלמד ממה שאמרו בגמ'

ז. בספר מקור ברוך (ח"ד, פרק ל"ח, אות ד') מסופר שפעם בא משכיל אחד לפני הבית הלוי וואמר לו 'מאתכם, רבינו, היינו מייחלים כי ספרכם יהיו בנויים ביסודם להקל במקצת באיזו הלכות ודינים אשר אפשר לנטות בהם להקל ולהחמיר, יען כי מי כמוכם גאון מובהק אשר יוכל לערב לבו בכוחא דהתירא ולשאת לחשבונו הכרעה לצד ההיתר', וחשוב הבית הלוי רגע קל ויענה להמשכיל 'הנה קלעתם אל המטרה וכנתם אל הרצון כי הרבה דינים והלכות שהכרעתי להקל', וישמח האיש מאוד ורצה לשמוע מהני מילי מעליא שהקיל בהם, כנה לו הגאון מבריסק, 'אתנהג עמכם כדרך התגרים, שמנהגם להראות לעיני הקונים איזה דוגמאות מהסחורה והמקצת יעיד על השאר', ופרט לו שעה קולות שהקיל להלכה, ואלו הם: א) בדיעבד מותר להתפלל ערבית אחר חצות עד עלות השחר. ב) גם מי שאינו מופלג בחסידות מותר להניח תפילין דר"ת. ג) יש מחמירים שלא לומר פיוטים, ואני הכרעתי דפיוטים אינם חשובים הפסק בתפילה. ד) אם שכח יום אחד לספור ספירת העומר מותר להמשיך לספור בברכה (ובהערה שם: ושאלתיו לטעמו בזה, והשיב, משום דמצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי (מנחות ס"ח.), ודעת רבינו ירוחם ועוד פוסקים דמנין הימים והשבועות הן שתי מצוות מיוחדות, ואם כן תחול הברכה על מנין השבועות, שבהם לא הפסיק). ה) יש מחמירים שלא ללמוד תורה בערב ת"ב שחל בשבת ואנכי הכרעתי להקל דמותר ללמוד. ו) מותר להתענות בראש השנה. ז) מי שרוצה להחמיר מותר לו להתענות שני ימים יוה"כ"פ מחמת ספיא דימא - לפני אותו משכיל חפו (ומביא כי היה נוכח שם הג"ר נפתלי משכיל לאיתן זצ"ל ורקד כילד מרוב התפעלות הנפש, ויאמר: אין קץ לתענוג הנפש להיות בחברת גאון וחכם מחוכם כמוהו..., ולשבעת הדינים ה'מותרים' קרא שבעה כוכבי לכת, ואחד הנאספים לחש לו באזנו 'אשר לנו הם כשבעת כוכבים, הנה להשוואל הם כשבעה מדורי מגיהנם, ויש תקוה, כי עוד לא ידרוש קולות בדת', ע"כ, והובא הסיפור גם בפרדס יוסף (פרשת אמור).

ויש להעיר על מה שכתב דאחד מקולותיו הוא דאם לא ספר יום אחד עדיין יכול להמשיך לספור בברכה, הנה כאמור כי בפשטות אין זה מדויק כ"כ דאף לדידיה אין לספור בברכה רק ביום שנשלם בו שבוע, לבד אם נאמר כדברי הגר"מ שטרנבוך שליט"א בשם הגר"ח (וכן משמע קצת לשון ההערה הנ"ל שמברך בכל יום והברכה חל על מנין השבועות שמזכיר, ואינו מוכרח).

שוב מצאתי כי הגר"מ שטרנבוך שליט"א עצמו בספרו מועדים וזמנים (ח"ד סי' רפ"ט בהערה) מביא סיפור זה, ומסיק 'הבאנו הסיפור שלפי הנראה מדברים הנ"ל הקיל דשרי

שגם הוא דוחה כל ראיותיו וחולק עליו, וכן מכתב מדודו זקינו הגר"מ ברלין זצ"ל אשר גם הוא חולק עליו.

והגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א (שו"ת תשובות והנהגות ח"ב סי' רמ"ט סק"ב) מביא מה שהוסיף ואמר רבי

חיים מבריסק לפי דברי אביו, דהנה הטור הביא שיטת **האב"י עזרי** שמיום השביעי והלאה עיקר המצוה למנות השבועות בלבד, וע"כ סופרים היום שבוע אחד ויום אחד וכו'. ולפי"ז י"ל דמי ששכח לספור בשבוע הראשון, אזי מהשבוע השני יכול לספור בכל יום בברכה, שהרי הספירה דשבוע שני הוא לקיום מצות מנין השבועות, ולדברי הבית הלוי גם אם הפסיד מצות מנין הימים עדיין יכול לברך על ספירת מנין השבועות - אך בבית הלוי מפורש דיכול לברך רק ביום שנשלם בו שבועי.

וראיתי בספר באיל תערוג כי בעל **אילת השחר** אמר שאצל **הבית הלוי** נהגו הבנות לברך על ספירת העומר כי

מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי, וקיימ"ל לבעל בית הלוי שהם שני מצות נפרדות שאין להם שייכות אחד לשני, וע"כ גם אם החסיר יום אחד ואינו יכול לקיים ספירת הימים, עדיין צריך לקיים מצות מנין השבועות (וצ"ל דמנין הימים לא חשיב הפסק בין הברכה), ועיי' בשו"ת **נשמת חיים** להגאון **רבי חיים ברלין** (או"ח סי' קנ"ו) שחידש כן מדילי' ותחילה כתב 'ען כי קשה עלי לחדש דבר מדעתי ובפרט להוסיף דבר, צפנתי הדבר בלבי ולא אביתי לפרסמו ברבים' אך אחר שהביא סמוכין לדבריו מדברי הראשונים מסיק 'מעתה נראה לפסוק כן להלכה ולמעשה, אם יסכימו עמדי גדולי דורינו חי'ו... עכ"פ הדין ברור לדעתי כנ"ל בס"ד', אך בסימן שלאחריו הובא מה שכתבו כמה גדולים מבני משפחתו לחלוק עליו בזה, ה"ה אביו **הנצי"ב** שמאריך לחלוק על חידושו זה ומחזק אותו לחזור בו מהוראתו, וגיסו בעל **תורת רפאל** (התנו של הנצי"ב, וחזונו של הגר"ח מבריסק, והיא לו נדפסה גם בספרו תורת רפאל, ח"ג סי' ל"ז)

לספור בברכה תמיד, אבל נראה שכונתו בסוף השבוע דוקא וכמו שביאר בספרו, ולא הביא מש"כ הוא עצמו בספרו תשובות והנהגות בשם הגר"ח שלדברי הבית הלוי יכול לספור בכל יום - ולפלא כי באותה תשובה בתשובות והנהגות מביא הגר"מ שליט"א הסיפור מה שהשיב הבית הלוי להמשכיל כי הוא מיקל שאם שכח יום אחד יכול למנות 'בסוף השבוע' בברכה עכ"פ מצד השבוע.

ח. בנו של הנצי"ב, וקצת פלא שלא הביא דברי הבית הלוי למרות שהיו מחותנים (הגר"ח מבריסק, בנו של הבית הבית הלוי, היה חתן התורת רפאל, גיסו של בעל נשמת חיים) ומסתמא הכירו זה את זה. שו"ר דבית הלוי נדפס בשנת תרכ"ד, והמאמר של בעל נשמת חיים נדפס לראשונה בקובץ **הלבנון** בשנת תרכ"ד, ע"כ יתכן שלא הספיק לראותו.

שנשלם שבוע יספור בברכה, ואחרי הסכימו עמי הרבה בעלי הוראה לעשות בהלכה זו'.

חידושו של הרה"ק מקאמאנא ועוד דמי ששכח לספור יום אחד יכול להמשיך לספור בברכה

ויש להזכיר בהאי ענינא חידוש גדול שכתב הרה"ק מקאמאנא בספרו אוצר החיים (פרשת אמור), דכיון שדעת רוב הראשונים דבכל יום מימי הספירה חוי מצוה בפנ"ע, ע"כ פסקינן כדעתם דאם שכח לספור יום אחד יכול להמשיך לספור בשאר ימים בברכה ואין ביד פוסק אחד להכריע נגד רוב בנין ורוב מנין וכך הונהג אאמו"ר זצ"ל וכל הצדיקים - כך הלכה פסוקה בלי גמגום שאם שכח לספור יום אחד דסופר בשאר הלילות בברכה וכו' שכך הלכה פסוקה בכל הראשונים, עכ"ל, וחזר על דבריו גם בספרו שולחן המהור (סי' ו' כללי השמועה אות ח') ודלא כמוש"כ השו"ע, וכתב שכך נהגו והורו כל הצדיקים מתלמידי הבעש"ט הק"י.

לא חשש שישכחו, דהרי לשיטתו אף אם שכחו יום אחד לספור עדיין יכולות לברך, עכ"ר, ולכאורה הדבר תמוהים טובא דהרי בפשטות לא פסק הבית הלוי דמותר לספור בכל יום רק ביום שנגמר שבוע, ויש מכאן קצת סמך לדברי הגר"מ שטרנבוך שליט"א (אך אף לדבריו אכתי לא יתיישב למה לא חשש עכ"פ בשבוע הראשון).

ובספר נטעי גבריא למו"ר שליט"א (על פסח, ח"ג פרק ל"ז הערה ט"ז) שהביא כי בן הורו הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל והגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל.

ומציאה רבה מצאתי בשו"ת מהרא"ב (ח"ב סי' ל"ז) שכותב כן מדיילי, ומצדד לומר אף יותר מזה דאף לבה"ג לא נאמר דין תמימות רק בשבועות ולא בימים, על כן אף אם תמיד יום אחד עכ"פ יכול להמשיך למנות הימים, ושוב מביא מה שראה בשו"ת בית הלוי, ומסיק 'וכן הוריתי להלכה למעשה זה כבר דיום

ט. ובספר קובץ הלכות לבנו הגר"ש קמינצקי שליט"א הורה כן (ולא הביא כי גם אביו פסק כן), אך הוסיף דאין לסמוך ע"ז רק בצירוף הראשונים דאף אם חיסר יום אחד לא הפסיד הברכה, ואז יכול לספור בסוף השבועות בצירוף סברת הבית הלוי, אבל אם חיסר רק מנין השבוע, כגון שספר הימים ולא ספר השבוע, ורוצה עכשיו לחזור ולמנות השבוע, אינו יכול לברך ע"ז אף ביום דמישלם שבועי, ודו"ק.

י. בספר אבני נחל (מועדים, עמוד ר"פ) מובא כי פעם ביקר הרה"ק הבית ישראל מגור זי"ע אצל החסיד רבי אברהם אוסטרלנקער זצ"ל (ה"ה החסיד המרומם רבי אברהם שלמה ברום שנקרא רבי אברהם אוסטרלנקער על שם עירו, שזכה להסתופף בצל השפת אמת והאמרי אמת זי"ע, והבית ישראל לא זו מחבבו והיה הולך לבקרו תמידין כסדרן), והראה להבית ישראל את דברי הקאמאנא, והבית ישראל הסתכל ועיין בדבר זמן רב.

וכ"כ הרה"ק מקאמארנא גם בספרו **שולחן הטהור** אחר שביירר דעתו דמה דאמרינן ספק ברכות להקל אין הכונה שלא לברך הברכות, אלא הכונה דבספק ברכות מקילין בלאו דלא תשא ומתירין לו לברך, [וכע"ז הובא גם בשו"ת **עני בן פחמא** (או"ח סי' י"א) בשם החוזה **מלוכלין זי"ע**, דמה שאמרו ספק ברכות להקל אין הכונה שלא לברך, דוכי קולא היא ליהודי שלא לברך, אדרבה אם מורים לו שלא יברך חומרא היא לו שמונעים ממנו רצונו העז לברך ולהודות את ה', אלא ע"כ הכונה שמקילין בלאו דלא תשא ויכול לברך, וביאר שם בשו"ת דהכל לפי מה שהוא אדם, שאם חומרא היא לו שלא לברך אזי מותר לו לברך גם בספק].

וכ"כ הרה"ק מקאמארנא אינו יחיד בדבר, דבספר **מרא דשמעתתא** (להגרמ"א פריינד זצ"ל נאב"ד ירושלים) מעיד מה ששמע מהגה"ק **מנאכסיד** שהרה"ק הדברי חיים **מצאנו** פסק דמי ששכח לספור יום אחד יכול לספור שאר הימים בברכה, ומסופר שם שאחד שאל את הדברי חיים שהרי בשו"ע כתב שלא יברך, הקפיד עליו הדבר"ח ואמר לו ג"י דו צודרייטער, וכשגגה היוצאת מפי השליט לא ארכו הימים והלה יצא מדעתו רח"ל.

ובספר זכור לאברהם (ח"ג עמוד רכ"ט) מביא **שהארמז"ר מתולדות אהרן זי"ע** כשבא לפניו שאלה באחד ששכח לספור יום אחד, הורה ג"כ שיכול להמשיך לספור בברכה, וכמו שפסק רמ"א פריינד בשם הגה"ק מנאסאר, **ובשו"ת דברי משה** למז"ר הגאון **רבי משה הלברשטאם זצ"ל** (סי' כ"ט) מביא שמיעה זו ששמעו כמה פעמים מהגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצ"ל בשם זקינו הדברי חיים, ומרחיב בדבר"ח.

ובקובץ עץ חיים (קובץ ה', עמוד קי"ג) מובא שכששאלו על כך את

יש לציין שרבי אברהם שלמה ברום הנ"ל יש ממנו ספר **לקוטי אש**, ומביא שם (עמוד רכ"ד) דברי הרה"ק מקאמארנא וכתב שכן פסק גם הגאון רבי **יששכר בער מוואלאזין** (הכונה כנראה להגאון בעל מעשה רב, והגהות פעולת שכיר על הרי"ף, אם כי ממה שראיתי בתולדותיו (ראה ישרון ח"ו עמוד תשכ"ח) לא ראיתי שגר בוואלאזין).
יא. בספר **חמדה גנוזה** (ח"א עמוד כ"ג) שהו"ל **הגרש"ש הלברשטאם שליט"א**, בנו של הגרמ"מ זצ"ל, כתב מרגניתא טבא דאפשר דמה שפסק כן הדברי חיים, כיון שהדברי חיים נסתלק באמצע ימי הספירה (כ"ה ניסן תרל"ו), וכדי שלא יצא מזה שאלה של ברכה

האדמו"ר בעל דברי שלמה מבאבוב אמר שלא שמע זאת ומעולם היה מקובל במקומותינו כדברי השו"ע לספור בלי ברכה, וכע"ז אמר ב"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א כשדיבר אודות פסק זה, וז"ל:

אמנם מכ"ק אדמו"ר זי"ע (ה"ה הגה"ק בעל דברי יציב זי"ע) לא שמענו זאת, כי אולי באמת לא שמע שמועה זו. אך אינו ראי' כ"כ, כי הקפיד תמיד שלא לספר מענינים כאלו שיכולים להביא קולות נגד ההלכה".

לבטלה שיתבטלו כל הברכות שבירך עד יום זה וכדברי החיד"א הובא לעיל, ע"כ סיבבו משמיא שהוא יפסוק כהני ראשונים דכל יום הוי מצוה בפנ"ע, ומוסיף כי גם אביו הגר"מ הלבשרטאם עצמו נסתלק בימי העומר כאשר שקעה חמה שלא בעונתה ביום כ"ח ניסן תשס"ו (שנת 'תנו שבח' [לשון קדשו בכתב הורמנא שכתב אלי חדשים אחדים לפני עלותו לישיבה של מעלה]) לדאבון לב כל בית ישראל, ולכן סיבבו משמים שיכניס פסק זה בספרו למרות שבניו הפצירו בו שלא ידפיסו בספרו מכיון שאינו מקובל כ"כ בעולם (ראה בסמוך מה שאמר ע"ז הרה"ק מבאבוב).

ועל דרך זה יש לציין דבר פלא, שגם הני גדולים וצדיקים שפסקו שיש להקל ולברך בשאר הימים, ה"ה הבית הלוי, והרה"ק מקאמארנא, יום פקודתם הוי בימי הספירה, הבית הלוי ביום י"א אייר, הקאמארנא בד' אייר, והוא פלא.

בגליון 'בצילא דמהימנותא' (פסח תש"פ) כשאמרו זאת להאדמו"ר מצאנז שליט"א (מה שאמרו לו כי כן כתב בשו"ת דברי משה, זה אינו, כי אם מדברי בנו הוא וכמש"כ) הגיב ע"ז: 'צדיקים אין צריכים להגיע לזה, שיחשב לו כיון דנודע מש"כ בספר חסידים (סי' תתשכ"ט) דרבינו הגדול היה נראה בבגדים חמודות שהיה לובש בשבת (ראה כתובות ק"ג. ובגליון הש"ס שם) להודיע שעדיין היה בתוקפו ופוטר את הרבים ידי חובתן בקידוש היום, ולא כשאר המתים שהם חפשי מן המצוות (שבת ל.) דצדיקים נקראים חיים אפילו במיתתם (ברכות ח"י.) ופוטר בקידוש בני הבית, נמצא דלגבי הצדיקים אשר המה במדריגה גבוהה שפיר יכולים לקיים המצוות גם אחר פטירתן'.

יב. גליון 'בצילא דמהימנותא' (שם).

ומן הענין להעתיק דברות קדשו של הגה"ק בעל דברי יציב (מובא באוצר החיים, גליון ר"צ) מה שדרש על הלכה זו דאם שכח יום אחד אינו יכול לברך שוב בברכה, והלימוד מזה כי טרם שמגיעים לחג השבועות זמן קבלת התורה צריכים הכנה רבה, ואם האדם מקדש ומטהר עצמו יום אחד יעשה כן גם למחרת, וכך משבוע לשבוע וכן הלאה, אבל אם ח"ו יעזוב יום אחד אזי מתדרדר ופוחת והולך ואם תעזבני יום יומיים אעזבך, ולכן ההלכה שאם שכח לספור יום אחד סופר בימים שלאחריו ללא ברכה, להראות שאם לא

ויש לציין כי גם הגר"מ הלב שטאם זצ"ל עצמו אמר כי אצל נכדי הדברי חיים לא שמעו מפסק זה, והגר"מ עצמו ג"כ לא הורה כן באמרו כי אינו רוצה להורות נגד הלכה מפורשת בשלחן ערוך (שמעתי מבנו הגה"צ אבד"ק טשאקאווא-וויליאמסבורג שליט"א²). וכ"כ גם בספר ארחות חיים אחר שהביא דברי הרה"ק מקאמארנא

עמדת בכך לטהר את עצמך אתמול ולא תיקנת את עצמך, אזי אינך יכול לתקן את עצמך למחר, כן גם בלימוד התורה, עכדה"ק.

(ומענין לענין מובא שם על חסיד אחד ששהה בחוה"מ בירושלים, ובאחד מלילות חוה"מ נסע לקרית צאנו להשתתף בשלחן הטהור, ובתפילתו ערבת לפני כן לא ספר ספירת העומר משום מחשבתו כי יספור במנינו של הרה"ק, בהגיעו לקרית צאנו. נסיעתו זו התארכה זמן רב, בגין טלטולי הדרך של הימים ההם, ובהגיעו לקרית צאנו כבר איחר את תפילת במנינו של הרבי, אשר כבר היה באמצע עריכת השלחן. הלה נכנס מיד אל מקום עריכת השלחן מתוך מחשבה שיספור ספירות העומר לאחר מכן. תוך כדי שומע הוא את דברות קדשו של הרה"ק שמאריך הרבה בענין של מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, וכשם שאין מחמיצין את המצות כך אין מחמיצין את המצוות... והבין מיד כי דברים אלו נשלחו ממרום בעבורו ואליו הדברים מכוונים, שלא היה לו לעשות כן, אלא לספור מיד, שמה ישכח ויחמיץ את המצוה, ואכן כך היה - גם אחר השלחן שכח לספור..)

יג. וכאן המקום להעיר על מה שראיתי בספר ודרשת וחקרת (ח"א במכתב הערות שכתב לבעל דברי משה על ספרו), וכתב בתו"ד בזה"ל: בדף ס"ד. הביא בשם הגאב"ד שליט"א, בשם הדברי חיים, והגה"ק מקאמארנא, והגה"ק מספינקא, והגאון ממאד זצ"ל, ויבלחט"א הגאון שבט הלוי, שהקילו במי ששכח יום א' מספירת העומר שיכול להמשיך לספור בברכה ע"כ, עכ"ל, ועיי"ש מש"כ ע"ז.

הנה טעה בזה טעות גדול במה שהביא כל חבל האחרונים דסבירא להו שיכול להמשיך בברכה, בעת אשר כונת מו"ר הדברי משה הוא ממש היפוך זאת כי זה לשונו: שמעתי זה כמה פעמים מפי הגה"צ מהרמ"א פריינד שליט"א כי מקובל בידו בשם אא"ז הגה"ק מצאנו זי"ע שהורה הלכה למעשה, שיכול להמשיך לספור שאר הימים בברכה [וכמ"כ יעויין מש"כ בספה"ק אוצר החיים להגה"ק מקאמארנא זצ"ל דהנהיגו רבותינו זי"ע דבלא ספר יום אחד יספור הלאה בברכה, ועי' מש"כ עלה הגה"ק מספינקא זצ"ל בספר ארחות חיים ובשו"ת לבושי מרדכי להגאון ממאד זצ"ל, ובשו"ת שבט הלוי נשאל ע"ד רב ומנהיג בעירו ששכח לספור לילה אחת וכו', עכ"ל הדברי משה, והארחות חיים מספינקא כותב בפירוש שאין לסמוך על הרה"ק מקאמארנא וכן הלבושי מדרכי כתב שאין להמשיך לספור בברכה, וגם השבט הלוי מעולם לא הקיל בזה, ואדרבה החמיר שלא לסמוך אפילו בסוף שבוע שהבית הלוי מקיל בזה (עי קובץ מבית לוי לחודש ניסן), ולא דן אלא אם יש עצה לבעל תפילה מה לעשות בדבר.

מסיק בזה"ל: ואם כי עדותו נאמנה מאוד עכ"ז לא נוכל להורות הלכה למעשה נגד הכרעת השו"ע'.

ואגב, מן הענין להביא מש"כ עוד בספר **מרא דשמעתתא** (אות ר"ג) מה שאמר הדברי חיים בימי העומר בסעודה שלישית, דכתיב 'מהחל חרמש בקמה תחל תספור שבעה שבועות', ואמרו בגמ' אל תיקרי בקמה אלא בקומה, ואמר הדברי חיים ד'בקומה' מלמד לך, שכל יום מימי הספירה הוי קומה שלמה, ואמר הכתוב 'מהחל חרמש בקמה' שמיום הראשון של ימי העומר כבר אפשר לתקן להשיג את כל הקומה של מצות ספירה" [וי"ל דעולה יפה עם שיטתו דכל יום הוא מצוה בפני עצמו ואשר לכן פסק דאף אם לא ספר יום אחד עדיין יכול להמשיך לספור בכרכה].

יום אחד מלברך צריך הוא להמשיך לספור בכרכה ודלא כמוש"כ השו"ע, כיון דלא כימים הראשונים ימים האחרונים, דמקדם בימי מרן המחבר שהיו כל העם יראים וחרדים רודפים אחר המצות, ע"כ אף שפסק להם השו"ע דיש לחוש לשיטת הבה"ג ולא להמשיך לספור בכרכה, מ"מ ידעו שעיקר הספירה לא הפסידו והמשיכו לספור בכל יום בלא ברכה, אבל כהיום יש לחוש שאם נפסק שאין צריך לספור בכרכה, אזי יתירשלו לגמרי ממצות הספירה שיאמרו שכיון שאינם מברכים על הספירה סימן שכבר אין מצוה לספור עוד, וימנעו לגמרי מלספור הימים של אח"כ אף שבודאי יש חובה לספור הימים בלא ברכה, וע"כ ראוי להורות שגם אם שכח יום אחד עכ"ז ימשיכו לספור בכרכה.

הסבא שכהיום יש להורות דאם שכח יום אחד ימשיך לברך

בספר שערים המצוינים בהלכה (ח"ב עמוד קל"ב) העלה סבא מדוע כהיום ראוי לסמוך על הני ראשונים שאם שכח

ובעי"ז ראיתי בגליון נזה החיבל (גליון 477, אמור תשע"ט) כי הגה"צ

גאב"ד נזה אחיעזר בעל ברכת אברהם **יצ"ל** ג"כ הורה כן ליראים ושלמים ששכחו מחמת אונס, אבל לא למי ששכח

יד. ומענין לענין יש בנותן טעם להזכיר העובדא, שפעם אחת בימי חג הפסח היה הרה"ק הקדושת יו"ט אצל מרן הדברי חיים בצאנו, וביום השביעי כשספר הדבר"ח הספירה, אמר: היום שבעה ימים שהם שבעה שבועות לעומר. כשחזר הקדושת יו"ט לביתו סיפר לאביו הייטב לב בפליאה מה שראה אצל הדבר"ח, אמר לו אביו שאל תחשוב שהדבר"ח טעה בזה, אלא שביום השביעי כבר תיקן והשיג את כל התיקונים והגיע לשלמות המדרגה דכל שבעה שבועות, וע"כ אמר שהם שבעה שבועות לעומר. והדברים מתאימים למה שאמר לפרש הדבר"ח מהחל חרמש בקמה וגו' שכבר מחילת הספירה אפשר להשיג ולתקן כל שבעה שבועות.

בפשיעה וזלזול, והיה אומר שהנסיון מוכיח שהסופר בלא ברכה סופו ששוכח לספור ומתבטלת אצלו הספירה שלדעת רוב הראשונים עדיין מחוייב בה אף שדילג כמה ימים.^{טו}

שכח לספור יום אחד, שוב אין מברכים על הספירה, אלא מבקשים מאחר שיוציאם יד"ח הברכה.^{טז}

דעת הבה"ג ודמב"ם בדבר

אולם מנהג ישראל הפשוט לנהוג כמוש"כ המחבר בשו"ע ואם **כאמור**, כי מרא דהאי שמעתנא כי כל ימי הספירה הם מצוה אחת, ואשר לכן אם שכח יום אחד מעוות שלא

טו. ראיתי מי שהסמיך לזה מהספר **נפש הרב** (עמוד ר"כ-רכ"א) מה שאמר בזה הגרי"ד סולובייצ'יק: בוא וראה מה כוחה של ברכת מצוה, שכשעושים מצוה ואין מברכים עליה תופסים ההמון שאין זה מצוה באמת, והראיה - מזה שאין מברכין עליה. ראה מה שאירע לפסק הגמ' דבשמיני עצרת מיתב יתבינן וכו', ומדלא בירכו עליה, תפסו ההמון בטעות שאינה מצווה, והתחילו לזלזל בה עד שבא לידי כך שהפסיקו לגמרי מלישב בסוכה והוא מנהג בטעות' (ועשו"ת אגר"מ או"ח ח"א סוס"י, כי להניח תפילין בלא ברכה, לא יבין איש שאינו ת"ח, ויבוא להקל ולזלזל בהנחתם..

טז. מסופר כי פעם ניגש אל הרה"ק בעל בית ישראל מגור זצ"ל מאן-דהוא שדרכו היה להתפלל במהירות ובהבלעת המילים, ועקב יארציט שהיה לו בימי ספירת העומר היה צריך להתפלל אז לפני העמוד ולרוע מזלו שכח לילה אחד לספור, ולא ידע לשות עצה בנפשו אחר שכשיגיע לברכת ספירת העומר ידעו הכל בבשתו, ושטח את צרתו לפני הרבי. הבית ישראל כדרכו השיב בקצירת האומר ובחריפות: בין כה אתה בולע מילים, אין כאן שום בעיה, תגיד מהר ברוך אתה 'אדון עולם' אשר קדשנו במצותיו וכו', ואף א' לא ישים לב שלא אמרת שם השם... (נעם שיח, הורוויץ, ח"ב עמוד רכ"ו).

ראיתי מספרים כי פעם ניגש אחד לחבירו וביקש ממנו להוציאו בברכתו, וכמובן שהלה הסכים בחפץ לב דהרי לכל אחד יכול לקרות שישכח לספור יום אחד ואז צריך שמישהו יוציא אותו בשאר הימים, ומיד התחיל לברך 'כמו שצריך', בקול ובמתינות: 'ברוך אתה ה'... על ספירת העומר', וכשסיים ענה חבירו אמן.

אך מה נדהם המברך כשראה אח"כ את חבירו ניגש לפינה ומברך שוב במתינות: 'על ספירת העומר'.

לאחר התפילה לא היה יכול להתאפק ושאלו: וכי עשית ממני צחוק, או שמא ברכת ברכה לבטלה?

אולם חבירו השיב לו מיד לא זו ולא זו! אלא שרציתי לגרום לך לברך לפחות פעם אחת 'על ספירת העומר' כמו יהודי... (בני אמונים)

יכול לתקון הוא ושוב אינו יכול להמשיך לספור, הוא הבה"ג אשר דבריו הובאו בתוס' מנחות ס"ד. ובעוד ראשונים - וראיתי מעירים בזה דהנה התוס' אחר שהביאו שיטת הבה"ג כתבו ע"ז 'ותימה גדולה הוא, ולא יתכן' אשר לשון כזה לא מצינו בתוס' בשום מקום אחר, ואשר הלשון נראה שלא רק חלקן על דיעה זו המיוחסת לבה"ג אלא אף לא האמינו שיתכן שהבה"ג יכול לומר זאת, והביאור בזה כי כד דייקנן בדברי הגאונים ובדברי הרבה ראשונים נראה כי הביאו מהבה"ג רק לענין אם החסיר את הלילה הראשון אז הוא דאינו יכול להמשיך לספור בברכה וכשיטה שהובאה בטור בשם רס"ג, וכן נראה לכאורה לשון הבה"ג שכתב 'מר רב יהודאי גאון הכי אמר היבא דלא מנה עומר לילה קמא לא מאני בשאר לילותא, מאי טעמא, דבעינא שבע שבתות תמימות ולילות, אבל בשאר לילותא היבא דלא מנה מאורתא מאני ביממא ושפיר דמי',

הרי שלא כתב כן רק לענין אם לא מנה בליל הראשון ולא כמו שהביאו תוס' משמו דה"ה אם לא ספר לילה אחד שוב אינו סופר", וכמו שבאמת התוס' עצמם נתקשו טובא ש'לא יתכן' דבר כזה, וכן נראה בעוד הרבה ראשונים..

ועל פי זה היו שצידדו לומר כי אחר שנתברר כי הבה"ג אשר עליו סמכו התירוה"ד והמחבר, גם הוא מעולם לא החמיר בזה, א"כ ממילא יש להקל לומר דאם שכח שפיר יכול להמשיך לספור בברכה" כיון שכל המקורות שיש לפנינו היום לא היו מצויים אצל הב"י ואלמלי היו לפניו היה רואה כי שיטת הבה"ג אינו כמו שהביא, וכ"כ גם בשו"ת יצחק ירנן (ח"ה סי' נ"ב, ח"ו סי' י"ט, ח"ז סי' מ"ד) דאם שכח יום אחד יכול להמשיך לספור בברכה על אף שהשו"ע לא פסק כן", ובהזן עובדיה תמה עליו איך שהרהיב עוז לחלוק על דברי המחבר ושאר הפוסקים ולא חשש לספק ברכות להקל

יז. ראיתי השערה שאחד רצה לומר בדפוס אחד שינוי מ'לילה קמא' ל'לילה א' , ובדפוס שלאחר מכן רצו לפענח את הר"ת ושינוי מ'לילה א' ' ל'לילה אחד'.
יח. ראה קובץ 'האוצר' (אייר תשע"ט), ובמאמר הארוך שנדפס בקונטרס 'קולמוס' (משפחה, גליון 100) שהאריך להוכיח כן, ומה שחלק עליו בשו"ת נזר כהן (ח"ב סי' ח"י).
יט. אך מסיק ד'אחר והורגלו מאות שנים למנוע המשך הספירה עם ברכה למי ששכח לגמרי, יש לחוש שמא יתחילו להקל ראש בהשתדלות הספירה יום יום, לכן יש להגביל הלכה זו בבחינת הלכה ואין מורין כן 'לכולי עלמא', והיינו רק למי שנאנס ושכח שיכול להמשיך לספור עם ברכה, אבל מי שלא נאנס אלא שזתם לא שת לבו, שומא ביד חכמים שהם תיקנו את הברכות למנוע מי שאינו ראוי לכך, כמו קנס, שלא יברך, אלא ימנו ללא ברכה, דלא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול, שהרי מעיקרא ברכות אינן מעכבות'.

והיפשו הפוסקים עצה להתיר להם לברך^{כא} משום כבוד הציבור וכבוד התורה.

העצה הפשוטה לזה, שהש"ץ או הרב יבקש מאחד מהציבור שמחויב בברכה, שלא יברך בעצמו אלא הרב יברך ויוציאו יד^{כב} בברכה. ומסופר שכן היה פעם מעשה רב אצל הבית הלוי ששכח מלספור יום אחד, וברך והוציא את האחר יד^{כג} (שו"ת הר צבי או"ח ח"ב סי' ע"ה, שו"ת דברי משה סי' כ"ט, ובשו"ת רבבות אפרים ח"ח סי' תרי"א במכתבו של הגאון רבי פנחס ביברפלד זצ"ל שכן היה עם אחד מגאוני וואלאזין זצ"ל - וכאמור הכונה לבעל בית הלוי).

וביצחק ירנן שם מביא תשובה אשר נמצא בכת"י של הרמב"ם ובו כתוב בפירוש כי אם שכח יום אחד יכול להמשיך לספור בברכה, אך האמת כי אף שהיה מי שייחס הכת"י להרמב"ם, אך אחרים ביררו שכת"י קדמון זה אשר עליו תמך יתידותיו אינו מהרמב"ם, אלא מאחד שהיה בן דורו של רבי מיימון אביו של הרמב"ם^{כד}

ש"ץ או רב שאינם יכולים לספור בברכה

הפוסקים דנו לגבי שליח ציבור, או רב בית הכנסת שדרכו לברך ולספור בקול, ששכחו לספור יום אחד ואינם יכולים לברך עוד על הספירה,

כ. ברמב"ם מהדו' קאפח הל' תמידין ומוספין פ"ח ה"כ בהערה כ"ט מביא הכת"י שקיבל מהר" צבי לנגרמן - אך יצויין כי הר"צ לנגרמן עצמו כתב הרבה שנים אח"כ כי נתברר לו כי הכת"י אינו מהרמב"ם אלא מאחד מבני דורו של אבי הרמב"ם, ובקובץ סידרא (ל"ב, תשע"ז) יש ג"כ מאמר ארוך לברר שהכת"י אינו מהרמב"ם.

כא. עי' דרכי חיים ושלום (עמוד רי"ח) הטעם שהרב הוא המברך, דלפעמים הש"ץ שכח לספור ויש בושא או חוששין לטעות, ובספר תפילת דוד-נפש דוד לבעל האדר"ת כתב דאם יספור אחר יהא נראה כמורה הלכה בפני רבו, ועי' בספר ספירת העומר (פ"ד אות כ), ובשו"ת רבבות אפרים (ח"ב סי' קכ"ט אות ט"ז) מביא מהגרי"מ אהרנסון זצ"ל שאמר הטעם משום שצריך לכוין בפירוש שלא להוציא השומעים ע"ש

כב. מסופר שפעם ניגש אחד להגרי"ז מבריסק ואמר לו ששכח לספור יום אחד וביקש ממנו שרוצה לצאת הברכה מהרב, פנה אליו הרב ושאל מדוע אתה מבקש דוקא ממני והרי אתה יכול לגשת לכל אחד, ענה השואל, דלגבי איש אחר הוא ירא שמא גם הוא שכח אלא שמחמת הבושה יאמר שיברך בשבילי, אבל על הרב ברור לו שלא שכח וע"כ מבקש דוקא ממני. אמר לו הרב שטעות בידך, דממנ"פ אם אתה סובר שהשני פטור דשמא שכח יום אחד, הרי גם אתה פטור, ומזה שעכ"ז אתה מחפש מי שיוציא אותך הוא משום שאתה חושש אפשר ההלכה שאתה חייב, והרי אם אתה חייב אז גם השני חייב (דביר קדשו, מועדים ח"ב עמוד תקי"ח).

(ח"ג סי' צ"ו) כתב דבכה"ג דיש לחוש משום כבוד הציבור וכבוד התורה, יש להקל ולסמוך על דעת הני ראשונים שגם בשכח עדיין יכול לספור בברכה 'וכבר ידוע דהיו גדולים שעשו מעשה גם בלי זה לספור השאר בברכה, ואע"פ שאין לעשות כן כיון דכבר נפסקה הלכה בסי' תפ"ט ס"ח, מ"מ בכה"ג יש להקל וגדול כבוד הבריות וכבוד התורה שדוחה לא תעשה שבתורה, ובספר **מצות ספירת העומר** (סימן ל"ה סק"ז) הובא משמו דלאו דוקא משום כבוד התורה, אלא אף מי שאינו בגדר זה של רב ות"ח מ"מ יכול להקל משום כבוד הבריות (וכ"כ בעל **אילת השחר**, הובא בספר **אפיקי איל**)², וצע"ק ממש"כ בשו"ת הלוי (ח"ד סי' קנ"ז) דלא הקיל רק משום כבוד

וכבר נשאל בזה הפרי חדש מפי דיין אחד שרצה להקל כן, אך הפרי חדש אינו מסכים לזה וסובר דבכה"ג אינו יכול לברך ולהוציא האחר יד"ח, כיון שנקרא אינו מחויב בדבר וקיימ"ל דכל מי שאינו מחויב בדבר אינו יכול להוציא את האחר יד"ח, והוכיח כן מהירושלמי במסכת מגילה דאמרו דבן ט"ו אינו יכול לברך על המגילה ולהוציא את הבן י"ד כיון שאינו מחויב בדבר. אמנם כמה אחרונים וביניהם ר' שלמה קלוזנר (שו"ת האלף לך שלמה, או"ח סי' שכ"ח) ועוד חולקים על דבריו שאין להוכיח מדברי הירושלמי לכאן ועי' שע"ת (סק"ד) שהביא המחלוקת בזה. **ולחלבה** למעשה מצאנו בזה מחלוקת בין הפוסקים, **דבשו"ת שבט הלוי**

כג. פעם היה צריך מאן-דהו, שהיה מתפלל במהירות ובולע המילים, להתפלל לפני העמוד כש"ץ עקב יארצייט בימי ספירת העומר ולרוע מזלו שכח לילה לספור וחשש כי כאשר יגיע לברכת ספיה"ע ידעו כולם בבשתו, בא ושטח את צרתו לפני הבית **ישראל מגור** זי"ע, הרבי כדרכו בקודש השיב לו בקצירת האומר ובחריפות: בין כה אתה בולע המילים, אין לך שום בעיה תגיד מהר ברוך אתה 'אדון עולם' אשר קדשנו במצותיו וכו', ואף אחד לא ישים לב שלא אמרת את השם (נעם שיה, ח"ב עמוד רכ"ו).

מסופר כי פעם ניגש יהודי אחד לחבירו וביקש ממנו להוציא בברכתו, וכמובן כי הסכים והתחיל לברך 'כמו שצריך', בקול ובמתינות: 'ברוך אתה ה'... על ספירת העומר', וכשסיים ענה חבירו אמן - אך מה נדהם לראות אח"כ כשראה את אותו חבר ניגש לפינה ומברך שוב במתינות: 'על ספירת העומר'.

לאחר התפילה הוא לא היה יכול להתאפק ושאלו: וכי עשית ממני צחוק? או שמא ברכת ברכה לבטלה?

אולם חבירו השיב לו מיד: לא זו ולא זו! אלא שרציתי לגרום לך לברך לפחות פעם אחת 'על ספירת העומר' כמו יהודי...

המציאות מוכיחה שכשאנו רוצים להוציא את השני או לגרום לו לענות אמן, אנו

(ביניהם ש"ב הגה"צ מהרא"א יונגרייז זצ"ל חי"ד אב"ד זילאה) שכבר קדמו בזה הפר"ח, ועי' גליון מאורות אשר (ל"ג בעומר תשע"ח) מה שכתבתי בזה.

ולעומת זה ראיתי בשם הגרי"ש אלישיב בדרידה הוי עובדא שפעם שכח מלספור יום אחד, ובאו לפניו בעצות דאפשר שיסמוך על הפוסקים לברך משום כבוד התורה או שיבקש ממאן-דהו שיברך בשבילו, ודחה הגרי"ש כל ההצעות, ואמר בפליאה: איזה בושא או חסרון כבוד התורה יש כאן, אדרבה זהו כבוד התורה הגדול ביותר שיראו כולם שאין שום חילוק בין רב לאיש אחר וכולם כאחד משועבדים להלכה בשו"ע. וכיוצ"ב איתא בספר מדרש פנחס על הרה"ק ר' פנחס מקאריין שפעם שכח לספור לילה אחד והמשיך לספור בלא ברכה אף שהיה הבעל תפילה (וגם הוא חקר בהנ"ל אי יכול לברך ולכוין להוציא אחר יד"ח) ומובא שם שהרה"ק היה מחשבו לטובה שזכה לשפלות בזה.

ובן בדברי יחזקאל שרגא (סטראפקוב, בספרו על שו"ע, עמוד קל"ד) מביא שיש מי שרצו להקל בדבר משום כבוד הבריות וכדו', וכתב שם דחם ושלום להתיר בשאלה דברכה לבטלה משום כבוד המדומה של האדם, וכי יש גבהות לפני המקום, אדרבה כל המכבד את

התורה וכבוד הציבור ולא בש"ץ בעלמא (ובנדר"ח נדפס ד"ז בשולי הדף בח"ג הנ"ל), וצ"ל דהא דמחמיר בש"ץ בעלמא היינו כשאין בו משום כבוד הבריות, כגון שלא היה צריך לעבור לפני התיבה, שאינו חיוב וכדו', וע"כ לא שייך בו טעם כבוד הבריות.

גם אא"ז הגה"צ רבי אשר אנשיל הלוי יונגרייז זצ"ל אב"ד דיאנדיאש ומח"ס זכור ושמור וש"א"ס, כתב כן בקובץ תל תלפיות (סיון תרע"ד) דמשום כבוד הבריות יש לסמוך על שיטת רוב הראשונים דכל יום מצוה בפני עצמה היא, וכ"ש כשמוציא אחר (אך מביא מסידור עיון תפילה שכתב דטעות הוא ביד העושים כן דבזמנינו אין מוציאים אחרים), ועורך הקובץ הגאון רבי דוד צבי קאטצבורג זצ"ל העיר ע"ז דתליא באשלי רברבי אי אפשר להוציא אחרים בספירת העומר, וע"ז השיב אא"ז דאף הוא לא אמר להוציא רק בהברכה ולא בהספירה עצמה ומציין שכבר כתב כן הפרי חדש - ויש לציין כי עורך הקובץ שהשיג על זה לא זכר כי הוא עצמו כבר כתב כן עשר שנים לפני כן בקובץ הנ"ל (סיון תרס"ד) ואף תמה שם 'מדוע נפסיד הברכה בחנם, הלא יש עצה קלה המוציאנו בטח ממבוכה הזאת שיתכוין הש"ץ וכו' וצ"ב מדוע לא נהגו כן, ושם העירו לו כמה מקוראי הגליון

מברכים את הברכה יותר בכונה, אך לעצמינו אנו מברכים בשקט ובהבלעה, כאילו כך נקבע הדבר מששת ימי בראשית (בני אמונים).

וספר בלא ברכה. ומסופר שם שהיה ניכר על הרה"ק גודל התדבקותו ביום הספירה, כי היה נבהל ונרעד כ"כ כשעוררו אותו, והיה ניכר עליו שעומד בחשבון יום הקודם בלי היסח הדעת^י, ובשו"ת מקדש ישראל (סי' מ"א) מובא שאמר כי אדרבה יראו אחרים שכל ילוד אשה יכול לשכוח ואין כזה שום בזיון או פחיתות כבוד.

באופן שיכול להתחייב עצמו שוב בספירת העומר

בספר בני ראם להגאון ר"א גנחונסקי (סי' מ"ז סק"א) כתב חידוש גדול, דאף לדברי הפרי חדש דמי ששכח לספור יום אחד נקרא אינו מחויב בדבר ואינו יכול להוציא את האחר יד"ח, מכל מקום אם יתכן שאיש זה יכול להכניס עצמו במצב שיתחייב שוב במצות ספירת העומר, וכגון הנמצא במדינת אסטראליע שיש שם מקומות שלהרבה דעות מי שנכנס לעומק הים נשתנה אצלו קו התאריך ונמצא שחזר אצלו היום שעבר, איש כזה אף אם למעשה לא יעבור עדיין קו התאריך נקרא בר חיובא ויכול להוציא את האחר יד"ח, אך עיקר דבר זה אינו דבר פשוט, ע"ש^י.

המקום גופו מכובד על הבריות 'וכן ראיתי כמה פעמים מגדול הדור קדוש ונורא, שהתפלל בר"ח תפילת ח"י פעם שניה, ובודאי שכח לומר יעלה ויבוא, ע"כ יודה לציבור ששכח לספור, ולכן אינו מברך'.

ומסופר על הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זצ"ל ששנה אחת טעה בספירת העומר ובמשך כל ימי הספירה היה בשמחה גדולה על שצריך הוא לחזור אחר אחד שיוציאנו בברכת העומר.

ומסופר בקובץ גינת ורדים (קובץ ב', עמוד קצ"ז) שפעם אחת בימי הספירה שנת תשכ"א התפלל הרה"ק **מסאטמאר** מעריב מאוחר כלילה ויצא ששכח לספור ספירת העומר ולמחרתו התחיל למנות את הספירה של יום הקודם (שמעתי ממורי ורבי בעל נטעי גבריאל שליט"א שהיה בזמן ההוא אצל הסאטמאר רב, שמאז והלאה קיבל על עצמו הסאטמאר רב שלא להתפלל בימי הספירה ערבית מאוחר), ומובא בגינת ורדים שם דאף שאמרו לו בשם הגה"ק **מפאפא** שמשום כבוד התורה יכול לסמוך ולהוציא את האחר יד"ח, עכ"ז לא רצה הסאטמאר רב לקבל הדברים לסמוך על קולות הנ"ל

כד. בספר מעילו של שמואל (עמוד רפ"ד) מסופר על הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ, שפעם אחת בימי הספירה מיד לאחר מעריב טרם שספר ספירת העומר ניגש אליו אחד מגדולי הת"ח שבירושלים והחל לפלפל עמו בלימוד, ומתוך כך שכח לספור ספירת העומר כלילה ההוא, ונזכר רק למחרת בבוקר וספר בלא ברכה, ומסופר שם שכל ימיו היה בשברון לב על ששכח והפסיד פעם אחת לברך על מצות הספירה, ואמר שאינו יכול למחול לאותו ת"ח שבא לדבר עמו קודם הספירה.

כה. ראיתי במוסף התורני של יתד נאמן (אמור תשע"ד) שהביאו שאלה כגון דא, וז"ל:

מעשה שהיה באוסטרליה, במלבורן רבתי, והמקרה ופרטיו נשלחו לארץ ישראל, לדון בהם באזני הרבנים שליט"א, ובכן. בחול המועד פסח, יהודי יקר תושב מלבורן שכח לצערו, לספור 'ספירת העומר'. אבוי.

הרעיון היהודי 'המוח היהודי' הבזיק מיד בראשו, ואף עשה כרעיונו. הוא נכנס לרכב, נסע במשך כעשרים דקות לכיוון הים שבמזרח היבשת. עלה על הגשר שעל הים. כאשר היה עליו, מצא מקום חניה בצידי הגשר. יצא נעמד, ספר ספירת היום (האתמול) - בו שכח לספור, ושב לביתו. ושיגר את השאלה לתלמיד חכם מאר ישראל.

הרעיון, פשוט בתכלית - כידוע שבאמצע יבשת אוסטרליה עובר קו התאריך (קו תשעים מעלות מזרחית לירושלים) ושם מתחלף היום כדעת מרן החזון איש, שכאשר בצד האחד מסתיים יום שב"ק, בצד השני מתחיל יום השבת. כמו כן, דעת מרן החזון איש ברורה כי היבשת אחת היא, דהיינו, שאם חלק מהיבשה נכנס לתוך תשעים המעלות ממזרח לירושלים, היום נמשך בה עד קצה המזרחי של היבשה (וממילא היום מתחיל ומתחלף - בין הים ליבשה - בירידה מהיבשה לים) ולכן, החרדים לדבר ה' תושבי אוסטרליה שם, לא יוצאים אל הים ביום א' בשבוע, כיון שבנסיעה אל הים הם מחללים שבת...

היות וכך, אותו יהודי יקר ירא שמים, החליט בפשיטות לשוב לשעה קלה ליום אחד לאחר, ולספור ספירת העומר של אותו יום לתקן את אשר עיוות, ומעתה ואילך כאשר ישוב לביתו, וליומו, ימשיך לספור בברכה, ונשאלת השאלה האם באמת תיקן את אשר עיוות ויכול להמשיך לספור בברכה, או לא.

והביאו שם בשם הגר"א גנחובסקי זצ"ל שהיה תמיד אומר להבחורים בשיבת טשעבין כי כיון שקריאת שמע היא מצוות עשה דאורייתא, שהאדם חייב להוציא עליה עד חומש ממונו כמבואר בגמרא, א"כ מה שהפסיד קריאת שמע בזמנה, אם יש לו עדיין אפשרות מציאותית, לעלות על מטוס ולשוב כמה שעות אחורה ולקרוא שם, חייב לעשות כן, בכל סכום שהוא - גם מאות אלפי שקלים, עד חומש ממונו, ובכך ביקש לחדד בלבם של התלמידים את הזהירות מלהפסיד חלילה קריאת שמע בזמנה, (ואמר שידוע לו כי בנסיעה משותפת לכיוון ירושלים, של מרן הגר"א קוטלר זצ"ל ואחד מגדולי הדור [כמדומה גאון מטשעבין זצ"ל] חלקו והתווכחו: האם מי שעומד למטה ליד הרי ירושלים וחשכה לו השמש, ומיד אח"כ עולה למעלה על ההר, ולפתע רואה עדיין את השמש, האם יכול להתפלל מנחה), עכ"ד.

ומה שהסמיכו לזה מדברי הגר"א גנחובסקי, כבר הבאנו בפנים כי הגר"א גנחובסקי בספרו להדיא דן בשאלה זו והכריע דיכול לעשות כן.

